

A hazai földrajz igazgatási szerkezetének néhány kérdése

Nem szeretném azt a látszattmegoldást felvállalni, hogyha nincs igazi ötletünk egy probléma megoldására, akkor a problémát vagy annak környezetét változtatjuk meg, és így a haszontalan munka hasznos aktivitásnak tűnhet. Amit javasolni szeretnék az ugyanis egy kis szervezeti rendezettség a földrajzban, mert hiszem, hogy sok elkötelezett barátja van e szakma virágzásának.

Azzal sok értő tisztában van, hogy az előrelépéshez szükséges a szakma elismertségének növelése, a földrajz oktatási, kutatási pozícióinak erősítése. Azt érzük meg ugyanis, hogy míg a földrajzi szakma is számos tekintetben a határterületek felé húzódik (könnyebb forrást, hivatkozást és kisebb szakmai ellenállást keresve), a rokontudományok nagy számban jelennek meg a földrajz fókuszában. Az itteni „magtudományi” részben, ahol a földrajz szakmai kompetenciája kétségbe nem vonható, egyre inkább jó szándékú rokontudományi alapállású szakemberek vizsgálódnak (pl. történeti földrajzi, társadalom és természet interakciója témákat). Attól persze egy földrajzi vizsgálat nem veszíti el karakterét, ha nem a geográfia oldja meg, csak sajnálkozni lehet amiatt, hogy kimarad belőle.

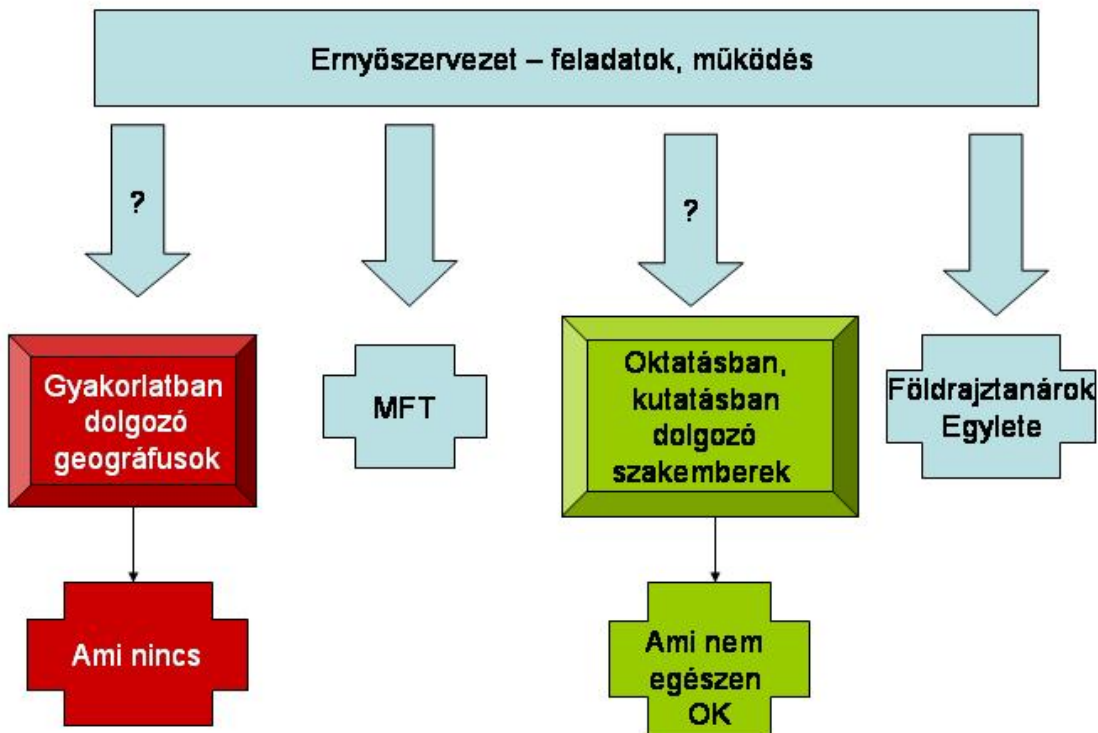
Ha segíteni kívánjuk a szakma helyzetét, akkor fel kell mérni a tennivalókat: pl. világosan be kell mutatni a földrajz tudományos eredményeit, azok alkalmazhatóságát, növelni kell a diszciplína humán erőforrásait stb. Mindez jámbor szándék maradhat, ha nem vesszük figyelembe a valós finánciális és humán erőforrás-kapacitásunkat, a szakma társadalmi megítélését, vagy épp a hagyomány szorításait. Az utóbbival persze lehetünk elégedetlenek és gondolhatjuk, hogy fontossága miatt méltóbb helyet kellene elfoglalnia a szakmának, de ez sokban a közreműködőkön múlik, ugyanis folyamatosan kell példákkal bizonyítani a hasznos szakmai eredményeinket, „kompetenciáinkat”.

Másrészt nyilvánvalóan vannak tradícióink, így pl. a hazai földrajz erős geomorfológiai kapcsolata, aminek előnyeit persze meg kell óvni (pl. a minőséget), de figyelembe kell venni, hogy az alkalmazott irányú eredmények tudnak megjegecesedni a közvéleményben.

Sok, a fenti helyzetet orvosló olyan javaslat ismert, amelyeken a szakmai szereplőként tudunk változtatni (pl. lobbycsoport szervezés, PR és marketingfeladatok során megoldása, korszerű menedzsment és tudományos kooperációk kiépítése, kapacitásnövelés stb.). Ezek közül egyet szeretnék kiemelni, amely a földrajz szervezettségével kapcsolatos. Ez a kérdés egyrészt a PR-ban a hiányzó szeletek pótlását szolgálhatja, másrészt megkísérli hangsúlyosabb helyzetbe hozni a szakma alkalmazott irányait.

Az elképzelés nem új, a német eljárás adaptációja. Ha áttekintjük a hazai földrajz intézményi szerkezetét, abban 2-3 csoport vesz részt (gyenge kapcsolatban egymással, noha igaz, hogy esetleg olykor ugyanazon személyekről van szó). Az egyik a Földrajzi Társaság, a másik a Földrajztanárok Egylete. Az MFT-t leginkább az intézmények működtetik, és elég jól körülhatárolható az érdeklődők köre. A tanárok egyletének még homogénebb a tagsága. Ezek tradicionális szervezetben működnek. A harmadik szervezeti keretet jelenleg az MTA által működtetett Tudományos bizottságok jelentik (természeti és társadalom-földrajzi van). A gond ezzel az, hogy demokratikusan kiválasztjuk a minősítettek egy kb. 15 tagú testületét, de a grémium szerepe nem meghatározott, minden bizottságnak lelke rajta, hogy miként terjeszti a tudományos eredményeit. Ennél szerencsésebbnek tűnik a német verzió, ahol a felsőoktatásban és kutatásban dolgozók körét szervezik meg, szakmai alapon. (Emiatt sok, kb. két tucat munkakör

működik, ill. olykor létezik.) Ez a megoldás azért is szimpatikusabb, mert az e körben dolgozó MINDEN érdeklődő számára valós szakmai közeget teremt. A jelenlegi MTA bizottság tett és tesz kísérletet ebbe az irányba lépni (albizottságok köre minikonferenciák szervezését erőlteti, ami lehetővé teszi a szakmai diszkusziót is). Ami viszont nagyon hiányzik, és ez a javaslat lényege: segítsük a gyakorlatban dolgozó geográfusok egyesületének megalakítását. Ez nagyon jótékonyan hatna a kezdetben jelzett szakmai kihívásokra. Ez segítség nélkül persze nem megy, ezért ezúton is kérem, hogy aki teheti, segítsen ebben Csatári Bálintnak – ő azt hiszem a kevés, nagyon hiteles geográfusként tudna egy ilyen szerveződést segíteni – amire ezúton is tisztelettel kérjük. Az ezzel kapcsolatos e-mail-okat (geoszeged@gmail.com) elküldjük részére. A cél 2010. március 30-ra egy ilyen szervezet létrehozása.

Ez azt is jelenti, hogy célszerűnek tűnik, ha a földrajzi szakma szervezetileg a négy bemutatott pilléren állna. Persze, ha ezek elég stabilak önállóan is. Ha ez a szervezeti keret létre tud jönni, akkor – megint csak a német tapasztalatra figyelve – hasznos lehet ezeket egy ernyőszervezeti keret alá illeszteni. De itt még biztos nem vagyunk.

Mezősi Gábor, Szeged